

Реферат на тему: "Премії в галузі літератури"

Тематично-літературні

Реферат на тему:

ПРЕМІЇ В ГАЛУЗІ ЛІТЕРАТУРИ

Літературні премії — один із видів визнання і заохочення за всю творчість загалом, за окремі книги, збірки чи певний період творчості письменника, за активну громадську діяльність по вихованню читачів на ідеалах миру, прогресу, дружби народів, за розробку окремих тем, проблем і за переклади.

Літературні премії бувають міжнародні: Нобелівська, яка присуджується щорічно спеціальним журі — Шведською академією наук.

Премії за літературні твори присуджувались з 1901 р. по 1991 р. 84 рази. Їх одержали 87 письменників багатьох національностей з чотирьох континентів. Не присуджувалась вона у 1914, 1918, 1940, 1943 роках. Серед представників Росії і колишнього СРСР були удостоєні І.Бунін (1933), Б.Пастернак (1952), М.Шолохов (1965), О.Солженіцин (1970), Й.Бродський (1987, він же й громадянин США).

Лауреату Нобелівської премії вручається золота медаль із зображенням Альфреда Бернхарда Нобеля (народ. 21.X.1833 — Стокгольм — помер 10.XII.1896 р. Сан-Ремо, Італія) і відповідним написом, диплом і чек на встановлену грошову суму, розмір якої залежить від прибутків нобелівського фонду. Лауреат Нобелівської премії повинен протягом 6 місяців вручення йому Нобелівської премії (вручається 10 грудня) виступити із популярною лекцією по темі своєї роботи, як правило в Стокгольмі або в Осло.

Нагороджені автори дали людству твори високої художньої цінності. Вони входять до скарбниці вселюдської культури. Початковий розмір її був 150 тисяч крон, або 42 тисячі доларів, тепер понад 905 тисяч доларів. (Куш О.П. Лауреати Нобелівської премії з літератури 1901-1966 рр. Бібліографічний покажчик Львівської державної наукової бібліотеки).

Серед українських письменників висувались на Нобелівську премію І.Франко, В.Винниченко, П.Тичина, М.Бажан, У.Самчук, В.Стус, Л.Костенко. І.Франко і В.Стус не дожили до розгляду їхніх справ. П.Тичина і М.Бажан відмовились брати участь у конкурсі. П.Тичина (двічі) через політичні мотиви (боявся повторити долю Б.Пастернака). М.Бажан — відмовився через скромність і незнання його творчості за рубежом. Так Україна і залишилась без Нобелівських премій. І головне — через політичні мотиви. Адже навіть з п'яти російських Нобелівських Лауреатів лише один догодив радвладі, всі інші виявились "отщепенцями", "клеветниками" і т.ін.

Крім Нобелівської є ще такі Міжнародні премії.

"Лотос" — Асоціації письменників Азії та Африки імені Ханса К.Андерсена у Базелі

(Швейцарія) Міжнародної ради по книгах для дітей та юнацтва, Міжнародна літературна премія імені О.Дюма в Англії. Досягнення літераторів оцінюють Британська Академія й Пен-клуб. Однією з найпрестижніших Міжнародних премій є відзнака Пен-клубу (P.E.N. — перші літери слів "поети", "есеїсти", "новелісти") — це міжнародне об'єднання письменників, центр якого знаходиться в Лондоні, конгрес його відбуваються в усіх країнах, зокрема і в Україні. У США найбільш популярною є Пуліцерівська премія. Найвідоміша премія Іспанії — нагорода Мігеля Сервантеса, Італії-Багутта, Німеччини — Й.В.Гете.

Міжнародні премії з літератури сприяють активізації культурного процесу, заохоченню й підтримці талановитих письменників, а також підвищенню інтересу широкого загалу до літератури.

У кожній країні існують свої національні премії, багато з яких набули міжнародного значення. Премія братів Гонкурів у Франції присуджується за досягнення в жанрі роману. Премія "Феміна" відзначає працю жінок-письменниць Франції, в Італії — імені Франчески Петрарки...

У нас була Міжнародна Ленінська премія "За зміцнення миру між народами" (колишнього СРСР), є міжнародна премія імені І.Франка, міжнародна Українська премія імені Г.Сковороди та інші.

Державні — (Національні або загальносоюзні і республіканські) та іменні.

Однією з найвищих форм заохочення, найбільш престижною в колишньому СРСР була Ленінська премія, яка присуджувалася за найвидатніші досягнення в галузі науки, техніки, мистецтва і архітектури.

Ленінська премія складалась із диплома, почесного золотого знака із зображенням Леніна і грошової частини, розмір якої становив 10 000 крб.

Розгляд робіт, висунутих на здобуття Ленінської премії, прийняття рішення про присудження їх проводилося Комітетом по Ленінських і Державних преміях СРСР при РМ СРСР. Постанова ЦК КПРС і РМ СРСР про присудження Ленінських премій публікувалась у пресі до дня народження Леніна.

Звання Лауреата Ленінської премії серед українських письменників були удостоєні О.П.Довженко (помертньо) за літературний кіносценарій "Поема про море" за 1959 рік, М.Т.Рильський за книги віршів "Троянди й виноград" і "Далекі небосхили" за 1960 рік, М.П.Стельмах за трилогію "Хліб і сіль", "Кров людська — не водиця", "Велика рідня" за 1961 рік, О.Т.Гончар за роман "Тронка" за 1964 рік, М.П.Бажан за книгу віршів "Карби" за 1982 рік.

У 1960 році за видатні заслуги у боротьбі за мир Міжнародної Ленінської премії "За зміцнення миру між народами" за 1959 рік був удостоєний О.Є.Корнійчук. Указом президії Верховної Ради СРСР від 8 березня 1961 р. Комітетові по Міжнародних Ленінських преміях було надано право щорічно присуджувати до 5 премій. Особам удостоєним Міжнародної Ленінської премії вручався Диплом лауреата, золота нагрудна медаль із зображенням Леніна і грошова премія у розмірі 25 000 крб. Постанова Комітету про присудження Міжнародних Ленінських премій за попередній

рік публікувалася 1 травня.

У 1964 році Комітет по Ленінських преміях у галузі науки і техніки при Раді Міністрів СРСР серед найвидатніших робіт постановив присудити Ленінську премію Ф.Я.Приймі за книгу "Шевченко і російська література XIX ст.", 1961; Є.П.Кирилюку за книгу "Т.Г.Шевченко. Життя і творчість", 1959; Є.С.Шабліовському за книгу "Т.Г.Шевченко і російські революційні демократи", 1962; І.Д.Назаренку за книгу "Суспільно-політичні, філософські, атеїстичні та естетичні погляди Т.Г.Шевченка", 1961; М.І.Новикову за книгу "Суспільно-політичні і філософські погляди Т.Г.Шевченка", 1961.

Державних премій колишнього СРСР були удостоєні понад 30 українських письменників, які жили на території колишньої УРСР. Серед них О.Корнійчук 5 разів за п'єси "Платон кречет" і "Богдан Хмельницький" (1941), "В степах України" (1942), "Фронт" (1949), "Калиновий гай" (1954); тричі удостоєні А.Малишко за поему "Прометей" і збірку "Лірика" (1947), за книгу "За синім морем" (1951) та цикл віршів "Дорога під яворами" із однойменної книги (1969); О.Гончар за романи "Альпи" і "Голубий Дунай" (1948), "Злата Прага" (1949) та роман "Твоя зоря" (1982); В.Василевська (1943, 1946, 1952); двічі цієї премії були удостоєні М.Рильський (1943, 1950), М.Бажан (1946, 1949), О.Довженко (1941, 1949); по одному разу удостоєні П.Тичина (1941), Л.Первомайський (1946), В.Сосюра (1948), Ю.Яновський (1949), Н.Рибак (1950), С.Олійник (1950), М.Стельмах (1951), В.Собко (1956), П.Воронько (1951), Я.Галан (посмертно, 1952), І.Муратов (1952), М.Нагнибіда (1975), П.Загребельний (1980), О.Коломієць (1980), І.Драч (1983), В.Коротич (1985), Ю.Мушкетик (1987), В.Беляєв (1974), а також П.Вершигора, В.Добровольський (1949), М.Дубнов (1970), В.Попов, І.Рябокляч (1949), Б.Чичибабін (1990).

Державні премії були встановлені і в колишніх союзних республіках: в РРФСР ім.М.Горького (присуджувалися три премії щорічно в грудні з 1966 року), в УРСР ім.Т.Шевченка (три премії з 1962 року), в БРСР ім.Янки Купали і Якоба Коласа (з 1966 року переіменована в Державну премію БРСР, присуджувалися неперіодично до 1 січня — дня утворення Білоруської РСР), в Узбецькій РСР ім.Хамзи (в 1967 році встановлено чотири премії, які присуджувалися щорічно 27 жовтня — в день утворення Узбецької РСР), в Грузинській РСР ім.Шота Руставелі (переіменована в Державну в лютому 1968 році, встановлено 4 премії, які присуджувались щорічно, а з 1971 року раз у два роки 25 лютого — в день встановлення Радянської влади в Грузії), в Казахській РСР ім.Абая (заснована в 1964 році, щорічно присуджувалося 2 премії до дня утворення Казахської РСР — 5 грудня, а з 1968 року присуджувалася раз в два роки)...

Найвища премія українським митцям Державна премія Української РСР ім.Т.Г.Шевченка заснована постановою РМ Української РСР № 646 від 20 травня 1961 року з метою увічнення пам'яті великого кобзаря і сприяння дальшому розвитку української літератури і мистецтва, як республіканська Шевченківська. Було встановлено спочатку 3 щорічні премії за видатні твори літератури, образотворчого мистецтва, музики, театрального мистецтва і кінематографії в розмірі 2 500 крб. кожна.

Лауреатові премії ім.Т.Г.Шевченка вручався диплом, золотий нагрудний знак із зображенням поета і грошова частина.

Премії ім.Т.Г.Шевченка присуджувалася за високоідейні і високохудожні твори літератури, образотворчого мистецтва, музики і кінематографії та театральні вистави, які створені митцями республіки і здобули широке громадське визнання. Як правило, вони повторно не присуджувалися.

Кількість премій змінювалась від трьох, чотирьох, семи до десяти (1993, 1994, 1996), тринадцяти (1993). Головою комітету були також М.Шамота, А.Пашенко, П.Загребельний, М.Орлюк, Б.Патон, Б.Олійник, О.Гончар (1992), В.Яворівський (1996), І.Дзюба.

Деякі письменник Григорій та Григій Тютюнники, В.Земляк, В.Стус, Б.Антонечко-Давидович, І.Багрянний, В.Симоненко, Г.Кочур, Б.Нечерда удостоєні посмертно. Цією премією відзначені також громадяни Росії: М.Тихонов, Л.Большаков, митці: вчені діаспори (Канада, США), представники інших національностей.

Тоді ж було затверджено "Положення про премії імені Т.Г.Шевченка". Постановою від 18 листопада 1961 р. було визначено склад урядового Республіканського комітету по преміях ім.Т.Г.Шевченка у кількості 25 чоловік. Першим головою комітету призначений О.Корнійчук, заступником — Л.Новиченко. Президія Верховної Ради УРСР указом від 18 листопада 1961 р. затвердила зразок і опис медалі лауреата премії ім.Т.Г.Шевченка.

Рішення Урядового Республіканського комітету по преміях ім.Т.Г.Шевченка затверджувалося РМ УРСР і оголошувалося 9 березня — в день народження великого поета. Першими Лауреатами цієї високої премії у 1962 році стали в галузі літератури О.Гончар за роман "Людина і зброя"; П.Тичина за "Вибрані твори в трьох томах" і в галузі музики П.Майборода за "Вибрані пісні" (РУ, 9 березня 1962 р.).

У 1963 році відповідно були удостоєні премії ім.Т.Г.Шевченка В.Сосюра за книги лірики "Ластівки на сонці", "Щастя сім'ї трудової" і Григорій Тютюнник (посмертно) за роман "Вир" (в галузі літератури), і в Г.Майборода за оперу "Арсенал" в галузі музики).

За час встановлення премії до сьогодні нею були нагороджені понад 557 митців — переважно найвидатніших представників літератури, музики, театру, образотворчого мистецтва та кінематографії. Із них понад 100 письменників. Премії присуджувались як персонально, так і деяким творчим колективам, наприклад: редактор, заступник редактора і членам вченої редколегії, редакторів, заступників редактора, і членам редколегії, — за "Шевченківський словник" в галузі історії та теорії літературознавства (1980); а також за розробку наукових принципів, упорядкування і підготовки текстів "Зібрання творів у 50 томах" І.Я.Франка та коментарії (1988); відомий літературознавець, за навчальний посібник "Історія української літератури 20 століття" у 2 книгах (1996); в галузі оперно-театрального мистецтва, композиторів, режисерів, виконавців ролей, — за оперу "Богдан Хмельницький" (1978); авторів, режисерів, художників, виконавців провідних ролей, — за виставу "Тил" у Львівському українському драматичному театрі ім.Заньковецької (1978); в галузі

образотворчого мистецтва авторам і художникам діорами "Дніпро" (1979) та іншим.

Протягом цього періоду внесені певні зміни у "Положення", склад Комітету, кількість премій, грошову її частину. Змінювався і сам статус і назва премії. З 23 квітня 1969 року вона перетворюється з Республіканської на Державну премію УРСР ім.Т.Г.Шевченка в галузі літератури, мистецтва та архітектури. З 1992 р. вона стала Державною премією України (РУ 9 травня 1969). Президента від 27 вересня 1999 р. № 1228/99 перейменована з Державної премії України ім.Т.Г.Шевченка в Національну премію України ім.Т.Г.Шевченка. Комітет з державної премії України ім.Т.Г.Шевченка.

Указом президента від 27 вересня 1999 року № 1228 змінено статті 4, 5 попердньо Указу і затверджено "Положення про Комітет Національної премії України", "Положення про Національну премію ім.Т.Г.Шевченка" (РУ 2000, 29 червня), за яким щорічно встановлюється 5 Національних премій з таких номінацій:

- художня література;
- документальна та науково-критична література;
- музика;
- образотворче мистецтво;
- сценічне та екранне мистецтво.

Премія іноді присуджувалася з кон'юктурних причин чи заслуг, іноді була за ідеологізованою, але в своїй основі, серед їх Лауреатів ми бачимо Золотий фонд нашої літератури і мистецтва — гордість України.

Література і примітки

- [1] Таиров А. Записки режиссера. Статьи, беседы, речи, письма, вто, 1970, с. 286.
- [2] Там же, с. 285-287.
- [3] Станиславский К.С. Моя жизнь в искусстве. М.-Л., 1941, с. 82.
- [4] Шварц В. Йозеф Кайнц. Л., 1*972, с. 153.
- [5] Эллей Терри, История моей жизни. М.-Л., 1963, с. 203.
- [6] Там же, с. 219.
- [7] В кн.: Липков А. Шекспировский экран, М-, с. 258.
- [8] Таиров А. Записки режиссера., с. 287.
- [9] Барташевич А. Английский театр. Сценическое искусство. В кн.: История западноевропейского театра, т. 7, М-, 1985, с. 299-300.
- [10] Финкельштейн Е. Картель четырех. Л. 1974, с. 245.
- [11] Там же, с. 296, 182.
- [12] Варташевич А. Шекспир на английской сцене —(конец XIX — первая половина XX в). М., 1986, с. 192.
- [13] Варташевич А. Шекспир на английской сцене. с. 198.
- [14] В кн.: Громов В. Михаил Чехов, М., 1970, с. 130.
- [15] Таиров А. Записки режиссера., с. 287.
- [16] Морозов М— Избранные статьи в переводы. М, 1954, с. 61.
- [17] Хранится в архиве Шекспировского кабинета ТГУ; Киасашвили Н. По следам замысла Котэ Маджанишвили. День Грузинского театра. 1974 г. (на груз. яз.).

Урушадзе П. Неосуществленный замысел К. Марджанишвили. Театроведческие изыскания. 1983 г.

[18] Финкельштейн Е. Указ. книга, с. 344.

[19] Там же.

[20] Зингерман. Б. Очерки истории дамы 20 века. М., 1979. с. 366.

[21] Зонина Л. Послесловие к сборнику. Пьесы, т. 2, М., с. 13.

[22] Jean Anouill, Romeo et Jeannette. Edltion de la Table Ronde, Paris, 1971, с. 366.

[23] В кн.: Липков А. Шекспировский экран, с. 260.

[24] Там же, стр. 164.

[25] Липков А. Указ. книга, с. 267.

[26] Аникст А. Творчество Шекспира, М. 1963, с. 228-230.

[27] Лавренев Борис. Собрание сочинений. М., Худ. литература, 1982, т. I, с.99. В дальнейшем тексте указываю том и страницу.

[28] Решеттовская Наталья. Александр Солженицын и читающая Россия. М., Сов. Россия, 1990, с.14

[29] Решеттовская Наталья. В споре со временем. АПН, 1975, с.39

[30] Там же, с.39

[31] Решеттовская Наталья. Александр Солженицын и читающая Россия. М., Сов. Россия, 1990, с.17

[32] Литературная газета. 27.03.91

[33] Звезда Востока, № 2, 1990, с. 125